

Aristoteles' Kategorier.

17

Akademisk Afhandling,

med Vidberömda Philosophiska Fakultetens

i Upsala samtycke,

under inseende af

MAG. FREDRIK GEORG AFZELIUS

Adjunkt i theoret. och prakt. Philosophien,

för Philosophiska Gradens erhållande

utgifwen af

ANDEERS GUSTAF BOGREN

af Söderm. och Nerikes Landskap

Palmb. Stipendiat.

och till offentlig granskning framställd

på Gustavianska Lärosalen den 24 Maj 1848

p. v. t. f. m.

3:dje Delen.

UPPSALA,

LEFFLER OCH SEBELL.

3

Ty det första väsendet hvarken är uti ett till grund liggande ejheller säges om ett till grund liggande; och i afseende på väsendena af andra ordningen är det äfven på följande sätt uppenbart, att de icke äro uti ett till grund liggande. *Menniska* säges nämligen väl om ett till grund liggande, (nämligen om) *en viss menniska*, men är icke uti ett till grund liggande; ty *menniskan* är icke uti *en viss menniska*. Sammaledes säges väl äfven *djur* om ett till grund liggande, (nämligen om) *en viss menniska*, men *djuret* är icke uti *en viss menniskæ*. Och dessutom *) hindrar väl ingenting, att de uti ett till grund liggande varandes namn utsäges någongång om det till grund liggande, men att begreppet (utsäges om det till grund liggande, är) omöjligt. Men väsendenas af andra ordningen såväl begrepp som namn utsäges

*) *φανερὸν μὲν καὶ οὐτως ἔτι, σιε etiam perspicuum præterea,* "äfven på följande sätt uppenbart dessutom". Se WALTZ l. l. p. 286: "Secundas substantias non inhaerere in aliis duobus modis probat, tum exemplis propositis, quibus hoc sua sponte appareat (*φανερὸν μὲν καὶ οὐτως*), tum (*ἔτι*) diversa exposita ratione, qua secundae substantiae et qua quae in aliis inhaerent prædicentur."

deremot om det till grund liggande: man skall nämligen utsäga *menniskans* begrepp om en viss *menniska*, och *djurets* begrepp likaledes. Så att väsendet icke är bland dem (hvilka äro) uti ett till grund liggande. Men detta är likväl icke eget för väsendet, utan äfven åtskilnaden *) är bland dem (hvilka) icke (äro) uti ett till grund liggande. Ty *det befotade* och *det tvåfotade* säges väl om ett till grund liggande, (nämli- gen om) *menniskan*, men är icke uti ett till grund liggande: uti *menniskan* är nämligen icke *det tvåfotade* eller *det befotade*. Och äfven åt- skilnadens begrepp utsäges om det, hvarom åt-

*) διαφορά, *differentia*, "åtskilnaden", artåtskilnaden (διαφορά εἰδοποιός, *differentia specifica*). Rörande betydelsen af διαφορά se p. 49. Jfr TRENDelenburg, *Elementa Logices Aristotelicae* p. 102: "διαφορὰν εἰδοποίον (cfr. Top. VI. 6), quam Boëthius vertit differentiam specificam; quod vocabulum, a nobis frequentatum, in lexicis latinis frustra quæsiveris, debetur autem Aristotelis imperio. Si a genere ad formas processeris, haec certa differentia, quae ad genus quasi accedit, continentur (ἐπειδὴ τὸ γένος καὶ τὸν διαφορῶν τὰ εἴδη)." Föröfritt angifver PORPHYRIUS (*Isagoge* c. 3) de olika betydelserna af ordet διαφορά, bland hvilka artåtskilnaden är den egentligaste och väsendtligaste: ἡ διαίτα τα διαφέρειν ἔτερον ἐτέρου λέγεται, ὅταν εἰδοποιῷ διαφορᾶς διαλλάττῃ, ὥσπερ ἀνθρωπος ἵππον εἰδοποιῷ διαφορᾶς διενήργε τῇ τοῦ λογικοῦ ποιώτητι.

skilnaden säges, såsom t. ex. om *det befotade* säges om *menniska*, så skall äfven *det befotades* begrepp utsägas om *menniskan*: *menniskan* är nämligen *ett befotadt*. Men väsendenas uti de hela, likasom uti till grund liggande, varande delar må icke förvirra oss *), på det vi aldrig må nödgas bejaka att dessa (delarne) icke äro väsenden; ty de uti ett till grund liggande (varande) sades icke så, som de uti något förhandvarande delarne.

Det tillkommer vidare väsendena och åtskilnaderna, att allt ifrån dessa säges syno-

*) $\mu\eta \tau\alpha\pi\pi\tau\epsilon\tau\omega$, ne conturbent, "må icke förvirra", missleda eller förleda till ett falskt antagande eller medgivande. Se WALTZ l. l. p. 287: "monet, ne quis partes substantiae — manus hominis dicit, pedes, alia — inhaerere putet in ea, quia quae inhaereant ($\omega\varsigma$ $\dot{\nu}$ $\pi\kappa\varepsilon\iota\mu\acute{e}\nu\omega$) sua sponte et per se non consistant: quare qui partes in substantia inhaerere putat, is substantias eas esse negare debebit; neque enim eo sensu accepimus τὰ ἐν ὑποκειμένῳ, ut partes sint." Jfr BIESE l. l. p. 58: "die Theile sind nicht so, wie die Beschaffenheiten, als ein Accidentelles im Ganzen", och Aristoteles' egen bestämning af τὸ ἐν ὑποκειμένῳ i det föregående (p. 17): $\dot{\nu}$ $\pi\kappa\varepsilon\iota\mu\acute{e}\nu\omega$ λέγω, ὃ ἐν τῷ μη $\omega\varsigma$ μέρος ὑπάρχον ἀδύνατον χωρίς εἶναι τοῦ $\dot{\nu}$ ἔστιν.

nymt *). Alla ifrån dem härledda utsagor **)) utsägas nämligen antingen om individerna eller om arterna. Ty ifrån det första väsendet är ingen utsago: detta säges nämligen icke om något till grund liggande; men bland väsendena af andra ordningen utsäges arten om individen, och slägtet åter såväl om arten som om individen. Sammaledes utsägas äfven åtskillnaderna såväl om arterna som om individerna. Och de första väsendena emottaga arternas och slägtenas begrepp, och arten åter slägtets begrepp: allt hvad som säges om det utsagda,

*) συνωνύμως λέγεσθαι, *univoce dici*, "säges synonymt."

Rörande betydelsen af συνωνύμως λέγεσθαι må, jjemte hänvisning till bestämningen af συνώνυμα i det föregående (p. 14), följande ställe (*Top. II. 2*) anföras: πάντα συνωνύμως τὰ γένη τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται· καὶ γὰρ τοῦρμα καὶ τὸν λόγον ἐπιδέχεται τὸν τῶν γγενῶν τὰ εἰδῆ.

) κατηγορίαι, *attributiones*, "utsagor", predikater (*prædicata*). Rörande betydelsen af ordet κατηγορίαι bos Aristoteles i allmänhet hänvisa vi till **WAIZ I. I. p. 268: "κατηγορία et significat quodcunque prædicatur, et genera eorum, quae prædicantur, et ipsam prædicandi rationem, et propositionem categoricam, et proprium, quod cuique rei ineditum est, nomen." Jfr TRENDLENBURG, *Geschichte der Kategorienlehre* p. 6; BIESE I. I. p. 59, och hvad förförligt i det föregående (p. 19) är anförlit rörande betydelsen af ordet κατηγορεῖν.

skall nämligen äfven sägas om det till grundliggande. Och sammaledes emottaga både arterna och individerna äfven åtskilnadernas begrepp. Men synonymer voro just de, hvilkas såväl namn är gemensamt som begrepp detsamma, så att alla de ifrån väsendena och de ifrån åtskilladerna (härledda utsagor) sägas synonymt *).

Allt väsende synes vidare beteckna ett detta något **). I afseende på de första väsen-

*) Se WAITZ l. l. p. 288: "Quae praedicantur *οντοτύπως*, *orum et nomina et definitiones* praedicantur de *iusdem*. *Duae* igitur sunt argumentationis *partes*: *una* probatur *nomina* praedicari, *altera* *definitiones* quoque praedicari. *Prior* pars dividitur: nam et *substantiae nomen* et *differentiae nomen* de *iusdem* praedicari ostendendum est. *Utraque* argumentationis *parte* confecta colligit ex ambabus. — *Excipit primam substantiam, a qua nulla categoria derivatur s. a qua nihil fluit, quod praedicari possit: nam ne ipsa quidem praedicatur.*"

**) τόδε τι σημαίνειν, hoc aliquid significare, "beteckna ett detta något", ett bestämdt något, ett detta. Rörande användningen af τόδε τι hos Aristoteles i allmänhet hänvisa vi till WAITZ l. l. p. 288: "verbō quidem latius patere videtur τὸ τόδε τι quam ἡ οὐσία, re vera idem est." Jfr. BIESE l. l. p. 62: "Die οὐσία bezeichnet in der vorliegenden Untersuchung besonders das sinnlich conrete Seyn (*οὐσία οὐρθέτη*) und erhält als solches die Bestimmung τόδε τι, in welchem Ausdruck das τόδε sich auf das Sinnliche bezieht, worauf man

dena är det nu otvifvelaktigt och sant, att de beteckna ett detta något — det (genom dem) betecknade är nämligen odelbart och till antalet ett; beträffande åter väsendena af andra ordningen, så synes det väl likaledes i anseende till benämningens gestalt*) beteckna ett detta något, när man säger *menniska* eller *djur*, men likväld icke i sanning, utan det betecknar snarare ett

hinzeigen kann (*τόδε ἐστι ως ἡπό αἰσθησιν καὶ δεῖξεν πάπτον*), durch das *τι* aber die Form bestimmt hervorgehoben wird, wodurch erst Etwas wird und durch Definition bestimmt werden kann. Aristoteles bezeichnet das Substantielle auch bloß mit *τόδε* (*Met. VII. 7, Phys. I. 7*); doch das *τι* hebt die wesentliche Bestimmung hervor, wonach ein Gegenstand definiert wird (*Analyt. post. II. 4*). Der Gebrauch des Pronomen *τις* zur Individualisirung des Allgemeinen ist dem Aristoteles besonders eigenthümlich."

*) *τῷ οὐχίματι τῆς προσηγορίας, ob appellationis formam,* "i anseende till benämningens gestalt", uttryckets form — i motsats till: "i sanning", till innehållet. Rörande användningen af ordet *οὐχίμα* hos Aristoteles i allmänhet häyvisa vi till WALTZ l. l. p. 384 ff. Jfr BIESEK l. l. p. 77: "οὐχίμα bezieht sich auf das Neuerliche und bezeichnet die allgemeinen Umrisse eines Gegenstandes, wobei das Individuelle und Concrete des Inhalts unberücksichtigt bleibt;" TAKENDELENBURG, *Elementa Logices Aristotelicae* p. 72 och *Geschichte der Kategorienlehre* p. 7-8: "Unter τῷ οὐχίματι τῆς προσηγορίας wird die grammatische Gestalt der Benennung und zwar, nach dem Zusammenhang, die grammatische Gestalt des Substantivs verstanden."

hurudant något: det till grund liggande är nämligen icke ett, likasom det första väsendet, utan *menniskan* och *djuret* säges om många. Men det betecknar icke blott och bart ett hurudant något *), likasom *det hvita*: *det hvita* betecknar nämligen ingenting annat förutom hurudant. Arten och slägtet deremot bestämma detta hurudant i afseende på ett väsende: de beteckna nämligen ett hurudant väsende. Föröfrigt gör man bestämningen vidsträcktare genom slägtet än genom arten; ty den, som säger *djur*, omfattar flera, än den, som säger *menniska*.

Väsendena tillkommer vidare äfven det, att intet är dem motsatt **). Ty hvad skulle väl

*) ἀπλῶς ποιόν τι, *simpliciter quale aliquid*, "blott och bart ett hurudant något", endast en beskaffenhet i allmänhet. Rörande användningen af ἀπλῶς hos Aristoteles i allmänhet hänvisa vi till WALTZ l. l. p. 354 och BIESE l. l. p. 54, 60: "Aristoteles fügt hinzu, daß diese allgemeinen Substanzen nicht durchweg den Werth von bloßen Beschaffenheiten haben, wie das Weisse u. dgl., sondern sie bezeichnen eine wesentliche Beschaffenheit."

**) Se BIESE l. l. p. 62: "Insofern die οὐσία ein Ganzes ist, so ist ihr nichts Anderes entgegengesetzt (εναντίων), ihr steht nur das Nichtseyn als Widerspruch (άντιφασις) gegenüber."

vara motsatt det första väsendet, såsom t. ex. en viss människa eller ett visst djur? *) Intet är ju motsatt. Och lika litet är något motsatt *människan* eller *djuret*. Men detta är likväl icke eget för väsendet, utan det gäller äfven om mycket annat, såsom t. ex. om hurustort; ty *det tvåalniga* eller *trealniga* är intet motsatt, ejheller *de tio*, ejheller något bland dylika, såframt icke någon ville påstå **), att *det många* är motsatt *det fataliga* eller *det stora* *det lilla*. Men intet bland de bestämda hurustora är något motsatt.

Väsendet synes vidare icke mottaga det mera och det mindre. Men jag säger likväl icke, att det ena väsendet icke är mera väsende och mindre väsende än det andra väsendet —

*) Se WAITZ l. l. p. 289: "η τῷ τινὶ ζῷῳ videntur adjecta esse ex analogia versus sequentis, quod etiam eo vel magis fit verisimile, quod verba ὡ̄ τις vel τὸ τί, quibus individuum significare Aristotelem supra notavimus, non conjungi solent nisi cum εἰδετέ ἀτόμωρ (specie individua): quare et rectius dicitur et Aristotelis stilo magis conveniens ὡ̄ τις ἄνθρωπος quam τὸ τί ζῷον, genus enim (τὸ ζῷον) longius remotum est ab individuo quam species individua (ἄνθρωπος); neque tamen optimorum codicium auctoritati fidem habere noluimus."

**) Se WAITZ l. l. p. 289: "εἰ μή τις quem refutabit infra c. 6."

detta är nämligen redan sagt att det är — utan endast, att hvarje väsende icke säges mera och mindre (vara) detta, hvilket det just är *). Så t. ex. om detta **) väsendet är *menniska*, så skall det icke vara mera och mindre *menniska*, hvarken densamma än densamma sjelf, ejheller den ena än den andra; ty den ena är icke mera *menniska* än den andra, likasom det ena *hrita* är mera *hritt* än det andra, och det ena *sköna* säges vara

*) τοῦθ' ὅπερ ἔστιν, id ipsum quod est, "detta hvilket det just är." Se WALTZ l. l. p. 289: "natura substantiae gradum non admittit: id ipsum, quod est substantia, neque augetur neque minuitur." Rörande användningen af ὅπερ hos Aristoteles i allmänhet hänvisa vi till WALTZ l. l. p. 467: "hoc pronomine utitur Aristoteles, ut significet aliquam rem ita conjunctam esse cum alterius rei natura, ut eam complectatur sicut genus speciem." Jfr BIESE l. l. p. 60: "Das ὅπερ bezeichnet bei Aristoteles dasjenige, was ein Gegenstand seinem Begriff nach ist, oder was ihm wesentlich zukommt. Alexander Aphrodisiensis sagt (zur Top. III. 1) es sey δηλωτικὸν τῆς οὐσίας. Wie mit ὅπερ, ebenso verhält es sich mit dem Zusatz durch γέ, in wiefern etwas ein solches ist (Analyt. post. I. 4);" jfr TRENDELENBURG, Elementa Logices Aristotelicae p. 96.

**) WALTZ l. l. p. 290: "autem, edd. priores ἢ αὐτή, quamquam Iul. Pacius vertit ac si legisset αὐτη, quod et sensus postulat et codices praebent." Den Latiniska översättningen säger nämligen: *haec substantia* ((*αὐτη* ἢ *ουσία*), icke: *una eademque substantia* (*ἢ αὐτη* *ουσία*).

mera *skönt* och mindre än det andra. Äfven det-samma säges (vara) mera och mindre än det-samma sjelft, såsom t. ex. den *hvit* varande *krop-pen* säges vara mera *hvit* nu än förut, och den *varm* varande säges (vara) mera *varm* och min-dre. Men sjelfva väsendet säges allsicke (vara) mera och mindre (väsende); ty hvarken säges *menniska* (vara) mera *menniska* nu än förut, ejheller något enda bland de andra, så många som äro väsende. Så att väsendet icke kan mottaga det mera och det mindre.

Men isynnerhet eget för väsendet synes det vara, att det, varande detsamma och till antalet ett, är mäktigt upptaga de motsatta *), sådant någon i afseende på de andra, så många som icke äro väsenden, icke kan ansöra något dylikt, hvilket **), varande till antalet ett,

*) τὸν ἐπαρτίων εἶναι δεκτικόν, contraria suscipere posse, "är mäktigt upptaga de motsatta" — uti sig. Rörande användningen af ordet δεκτικόν hos Aristoteles i allmänhet se WAITZ l. l. p. 290: "δεκτικόν dicitur τὸ ἐν ὦ πέφυκεν ὑπάρχειν τι vel ὁ καὶ ὅτε πέφυκεν ἔχειν." Jfr i det följande 10:de Kapitlet. SCHWEGLER (l. l. p. 152) översätter δεκτικόν med: "empfängliches Substrat."

**) Rörande konstruktionen af orden se WAITZ l. l. p. 290: "οὐα refertur ad τὸν ἄλλων, ὁ ad τὸ τοιοῦτο."

är mäktigt upptaga de motsatta, såsom t. ex. *färgen*, hvilken är till antalet en och densamma, icke skall vara *hvit* och *svart*, ejheller samma och till antalet ena *handling* skall vara *ond* och *god*; och sammaledes äfven i afseende på de andra, så många som icke äro väsenden. Men väsendet deremot, varande till antalet ett och detsamma, är mäktigt upptaga de motsatta, såsom t. ex. *en viss människa*, varande en och densamma, blir den ena gången *hvit* och den andra gången *svart*, och *varm* och *kall*, och *ond* och *god*. Hos intet af de andra visar sig nu något dylikt, om icke måhända någon ville invända *) och påstå, att *tale* och *meningen* **) äro mäktiga upptaga

*) ἐνστάτῳ, objiciat, "ville invända", göra en invändning (ἐνστάσις). Rörande betydelsen af ordet ἐνστάσις hos Aristoteles se BIESE l. l. p. 223. Jfr TRENDELENBURG, Elementa Logices Aristotelicæ p. 90: "instantiam Latini, ut jam Boëthius, ἐνστάσιν verterunt, propositionem propositioni contrariam (πρότασις προτάσει ἐναντία)" — hyaraf sedan den moderna terminologien gjort sin "instans."

**) τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν, orationem et opinionem, "tal-let och meningen." Rörande betydelsen af ordet λόγος hos Aristoteles är redan förut (p. 26) anmärkt, att det betecknar ordet såsom tankens uttryck; hvarmed dess betydelse af tal på det närmaste sammanknungen. Se härom BIESE l. l. p. 90: "hieraus er-giebt sich die Erweiterung der Bedeutung von λέγει für

dylika. Ty samma *tal* synes vara *sant* och *falskt*, såsom t. ex. om det *talet*, att någon *sitter*, vore *sant*, så skall, då han *uppstår*, detta samma *tal* vara *falskt*. Och sammaledes äfven i afseende på *meningen*: om nämligen någon *sant menande*, att någon *sitter*, så skall han, då han *uppstår*, *falskt mena*, hafvande samma *mening* om honom. Men om man äfven skulle antaga detta, så åtskilja de sig likväld i anseende till sättet *). Ty de uti vä-

Auseinandersetzung, Erzählung und für Rede im engeren Sinn." Rörande användningen af ordet *δόξα* åter hos Aristoteles hänvisa vi till WAITZ l. l. p. 444; jfr BIESE l. l. p. 163: "es bezieht sich *δόξα* nicht auf die objectiven Bestimmungen der Sache selbst, sondern auf die Meinungen und Vorstellungen, welche der Einzelne sich gebildet hat; wobei es zufällig ist, ob der Gegenstand entspreche oder nicht."

*) τῷ τρόπῳ διαφέρει, modo differunt, "åtskilja de sig i anseende till sättet" — hvarpå väsendet å ena sidan och talet och meningens å andra sidan uti sig upp-taga motsatsen. Se WAITZ l. l. p. 291: "etiam si quis concedat orationem et opinionem contraria in se suscipere, certe modus suscipiendi contraria non idem erit atque in substantiis, si quidem substantiae contraria suscipiunt, quatenus ipsae mutantur, oratio et opinio, quatenus res mutantur, de quibus proferuntur. Quid? quod ne hoc quidem (pergit) recte dicitur: nam oratio et opinio contraria omnino non suscipiunt (nihil enim patiuntur ab iis, sed eadem manent, quum utrum verae sint an falsae, ex ipsis rebus pendeat, ad quas referantur), substantiae vero ipsae mutantur." — Rörande användningeu

sendena (varande) äro sjelfva, sig förvandlade, mäktiga upptaga de motsatta: af *varmt* blifvet *kallt* har nämligen förvandlat sig (sjelft) — det har ju förändrat sig *) — och af *hvitt svart* och *af ondt godt*. Och sammaledes äfven i afseende på de andra är hvart och ett bland dem, mottagande förvandling, mäktigt upptaga de motsatta. *Talet* och *meningen* deremot förblifva sjelfva helt och hället oförändrade, och endast derigenom, att saken förändras, uppkommer det mot-

af ordet *τρόπος* till betecknande af Omdömets modalitet se TREDELENBURG, *Elementa Logices Aristotelicae* p. 46: "modalitatis nomen non ex ipso quidem Aristotele, sed ex ejus commentatoribus ductum est; hi enim haec tria enuntiationum genera ἀποφάνσεις μετὰ τρόπου, enuntiationes modales, appellantur." Jfr BIESE l. l. p. 113.

*) *γέλλοιωται*, *variatur*, "har förändrat sig", är vordet ett annat (*ἄλλο*). Rörande betydelsen af ordet *ἄλλοιωσις* hos Aristoteles i allmänhet hänvisa vi till TREDELENBURG, *Aristotelis de Anima* p. 305, 362: "est autem ἄλλοιωσις e quatuor motus generibus et quidem id, quod quale quid sit spectat, ut utrumque tum moveri tum pati in se conjungat (Met. XI. 2: ἄλλοιωσις ή κατὰ τὸ πάθος μεταβολή, Ib. XIII. 1: η κατὰ τὸ ποιὸν ἄλλοιωσις, Phys. V. 2: η κατὰ τὸ ποιὸν κίνησις ἄλλοιωσις ζετω). Significat enim ἄλλοιωσις quasi alienationem, ita ut res in aliam rem abeat; quam ἄλλοιωσιν Aristoteles ad res, quae sensibus percipiuntur, amandat, ab its, quae ad animum pertinent, removens."

satta i afseende på dem: sjelfva *talet*, att någon *sitter*, förblifver nämligen ett och detsamma, men då saken blifvit förändrad, säges det den ena gången *sant*, den andra gången åter *falskt*. Sammaledes nu äfven i afseende på *meningen*. Så att det, i anseende till sättet åtminstone, är eget för väsendet, att genom förvandlingen af sig sjelft vara mäktigt upptaga de motsatta. Men om man nu äfven skulle antaga detta, att *talet* och *meningen* äro mäktiga upptaga de motsatta, så är detta likväl icke sant. Ty *talet* och *meningen* sägas vara mäktiga upptaga de motsatta icke genom det, att de sjelfva mottaga något, utan endast genom det, att den lidna förändringen *) har skett i afseende på

*) τῷ περὶ ἔτερον τὸ πάθος γεγενῆσθαι, quia facta est affectio in alia re, "genom det, att den lidna förändringen har skett i afseende på något annat" — att sjelfva saken undergått en qualitativ förändring (*πάθος*, *affectio*). Rörande betydelsen af ordet *πάθος* i allmänhet hos Aristoteles bänvisa vi till SCHWEGLER l. l. p. 48, 234; "πάθος im philosophischen Sinne = ποτότης, οὐδὲ οὐδὲν ἀλλοιοῦσθαι τὸ ἐνδέχεται, veränderliche Eigenschaft, Qualität, Affection eines Dings (Met. V. 21)." Jfr BIESE l. l. p. 76: "πάθος ist in der weitern Bedeutung die Eigenschaft überhaupt, welche an dem concreten Seyn das Veränderliche ist. Eigentlich bezeichnen πάθη (Affekte) die schädlichen Veränderungen und Be-

något annat. Derigenom nämligen, att saken är eller icke är, just derigenom säges äfven *tasset*, (likasom *meningen*), vara *sant* eller *falskt*, men icke genom det, att dessa *) sjelfva äro mäktiga upptaga de motsatta. Ty hvarken *tasset* ejheller *meningen* förändras i allmänhet på minsta sätt af något, så att de icke äro mäktiga upptaga de motsatta, då ju ingen förändring har skett uti dem sjelfva. Väsendet deremot säges just genom det, att detsamma sjelft (uti sig) mottager de motsatta, vara mäktigt upptaga de motsatta: det mottager nämligen (uti sig sjelft) *sjukdom* och *hälsa*, och *hrithet* och *svarthat*; och sjelft (uti sig) mottagande hvart och ett bland dylika säges det vara mäktigt upptaga de motsatta. Så att detta är

wegungen, namentlich die schmerzhaften (*Met. I. 1*); TREDELENBURG, *Geschichte der Kategorienlehre p. 99 ff.* — Här förekommer πάθος under betydelsen af en i afseende på tingets egenskap redan skedd förändring: αἱ τούτων ἐρεγένεται καὶ ἀλλοιώσεις ηδη, "die in Beziehung auf diese Qualitäten schon vorgegangenen Thätigkeiten und Veränderungen" (*Met. V. 21*).

*) Se WALTZ l. l. p. 291: "Quamquam λόγον tantum nominavit, tamen scripsit autem δεκτικό, quia et λόγον et δόξαν in mente habuit."

eget för väsendet, att det, varande detsamma och till antalet ett, är mäktigt upptaga de motsatta genom förvandlingen af sig sjelft. Angående väsendet må nu såmycket vara sagdt.

SJETTE KAPITLET. Af det **Hurstora** är det ena sönderdeladt, det andra åter sammanhängande*), och det ena består af ett läge sins-emellan till hvarandra hafvande delar, det andra åter icke af ett läge hafvande (delar).

Sönderdeladt är nu t. ex. **) *tal* och *ord*, sammanhangande åter t. ex. *linie*, *yta*, *kropp*, och vidare förutom dessa *tid* och *rum*. Ty det är

*) τὸν ποσοῦ τὸ μὲν διωρισμένον, τὸ δὲ οὐρεζές, *quanti aliud discretum, aliud continuum*, "af det hurustora är det ena sönderdeladt, det andra åter sammanhängande", det quantitativa är dels diskret dels åter kontinuerligt. Se WAITZ l. l. p. 292; jfr BIESE l. l. I. p. 63, II. p. 226; SCHWEGLER l. l. p. 227.

**) Se WAITZ l. l. p. 293: "*οἶον videtur omissum esse in quibusdam codd., quia Aristoteles non exempla quaedam afferret, sed omnia enumeraret, et quae discretas essent et quae continua; neque tamen propter ea delendum est: eodem enim modo adjectum est Anal. prior. I. 1, quamquam praeter id, quod praedicatur, et id, de quo praedicatur, nihil est, quod terminus (ὅρος) appellari possit. Idem est, ubi omnia motus genera percensentur.*" Jfr l. l. p. 280.